

mand kommer i Besiddelse, ved Kjøb, af en Jord- eiendom, Folk kjende ham som en driftig, dygtig og ordentlig Mand, og i Tillid til hans personlige Dygtighed og til hans gode oekonomiske Egenskaber forstrækker En og Anden ham saaledes, at han holder sit oekonomiske Væsen gaaende, som man siger, uagtet han har megen Gjæld, og megen Viderværdighed at gjennemgaae. Nu kalder Døden en saadan Mand bort, efterladende Familie; det samme Tilfælde indtræffer for en Fæster — vi sætte dem i Lighed med hinanden i Henseende til deres pecuniaire Forfatning —; men saa gad jeg dog gjerne vidst, hvem der skulde være værst faren, enten Fæsterens Enke og Børn, hvis Enke igjennem Fæsterens Ret har Krav paa at beholde Besiddelsen saalænge, hun lever, eller den Mand's Enke og Børn, som staae lige over for Creditorerne; thi vel er det saaledes, som jeg sagde tidligere, at han mulig af personlig Velvillie har nydt en eller anden Undersøttelse af Forskjellige, men det er ligesaa vist, det er en uafviselig Sandhed, at de, der laane Folk Penge, have megen Lyst til at faae dem igjen, og naar den Udfigt, som de tidligere havde til at faae dem tilbage, forsvinder, idet den Mand er borte, som de meente skulde skaffe dem deres Penge, saa tage de fat paa Inddrivelsen jo før jo hellere, og vi skulle vel see paa, om enten Godseierne i Almindelighed eller Creditorerne i Almindelighed vilde være de, der med meest Nidkærhed skulle tage sig af Enken og Børnene. Fremdeles forekommer det mig, at der kunde være nogen Betænkelse ved at indføre en Evangslov, navnlig for Gaardfæsterne, fordi den kunde i sine Consequenser føre længere hen, end man egentlig havde bestemt. Naar man vil en Afløsning af Fæstevæsenet, og navnlig paa Grund af, at Statens Belæver det, saa maa man jo ansee Indretningen i sig selv for saa skadelig, at den ikke bør bestaae, og saa maatte man jo allerførst tænke paa tillige at stille Afsløsningsvilkkaar for Eierne, saaledes at man kunde sige: Ja nu maa Fæstevæsenet ikke langer bestaae, nu maa Ingen langer være Eier af Fæstegods, det maa bort til den og den Tid; enten maa Fæsteren tage Gaarden til Eiendom eller Eieren udløse Fæ-

steren med den Sum, som Taxationsmændene bestemme som Værdien af hans Besiddelsesret i Henhold til det paagjældende Fæstebrev og Tidsforholdene. Men faae vi nu det gjort i Stand, at Gaardfæsterne, som dette Lovforslag alene omtaler, faae Afløsning, det være sig nu under hvilke som helst Betingelser, saa komme jo Huusmændene og sige: Ja vi ere accurat ligesaa nær til at faae vor Smule Jord til Eiendom, og jeg synes heller ikke, at naar man vil det Gne, man da kan have Noget imod det Andet (Hør! Hør!), men saa kommer man i Consequents deraf til den Slutning, at der fler ikke maa været noget Jordbrug uden af dem, der selv eie den Jord, de dyrke. Naar Enhver, der har Jord i Brug, kan sige: „Nu vil jeg have min Jord til Eiendom, nu vil jeg have min Jord tilkjøbs“ eller Eieren skal udløse Besidderen, saa kan der jo ikke blive andre Jordbrugere end Eiere tilbage. — Jeg veed ikke, hvorvidt denne Sætning er ganske rigtig (Nei!), men det forekommer mig, at den har Meget for sig, og hvis den har det, skal jeg ikke nægte, at saa vil det ikke see meget heldigt ud i mange Retninger; thi det er en afgjort Sag, at den ikke alle Lider har Øyne til at kjøbe Jord, som er den bedste Landbruger, saa at man derved kunde gaae tabt af mange dygtige Kræfter i landoekonomiske Retninger, for hvilke man, naar Forholdene kunde ordne sig paa den Maade, at Besiddelse, udenat være forbunden med Eiendom, var tilladelig, vilde faae en rigelig Anvendelse, ikke at tale om, at, hvis Saadant fandt Sted, vilde det være et slemt Stød for den almindelige Credit; thi naar en Mand skyldte Penge paa en Eiendom, og Eieren ikke kunde betale Renterne, saa at Creditoren blev nødsaget til at tage Eiendommen i Besiddelse, saa var denne ilde faren, saafremt der ikke var en Kjøber ved Haanden, naar han ikke havde Lov til at benytte Gaarden ved at overdrage den til en Anden i Brug, eftersom det ikke var sagt, at Creditor var Landmand og selv kunde drive Gaarden. Det forekommer mig som sagt at være et meget stærkt Stykke, at Staten paatager sig at forhandle det Gods, som de større Jordbrugere heri Landet endnu ere i Besiddelse af. Man har, forat bevise